

Előzetes jelentés egy kelta (eraviszkusz) telep és római kori temető feltárásáról a vízivárosi katonai tábortól délre

(Bp., I. ker. Corvin tér)

Húszmillió forint, kb. 200 munkanap, átlag 30 kolléga, munkások, rajzolók, fotósok, geodéta, 4 régész, 2-3 régészhallgató vagy gimnazista diák... és még a fele sincs készen! Röviden így lehetne összegezni az 1997. évi leletmentést. Ugyanakkor az I. kerületi Önkormányzat töretlen szándéka, hogy a parkolási gondokkal küszködő Vízivárosban mélygarázst építsen. Ennek megfelelően 1998-ban folytatódhat a leletmentés, mely már 1997-ben pótolhatatlan információkkal és műkincsekkel gazdagította Fővárosunk kulturális örökségét.

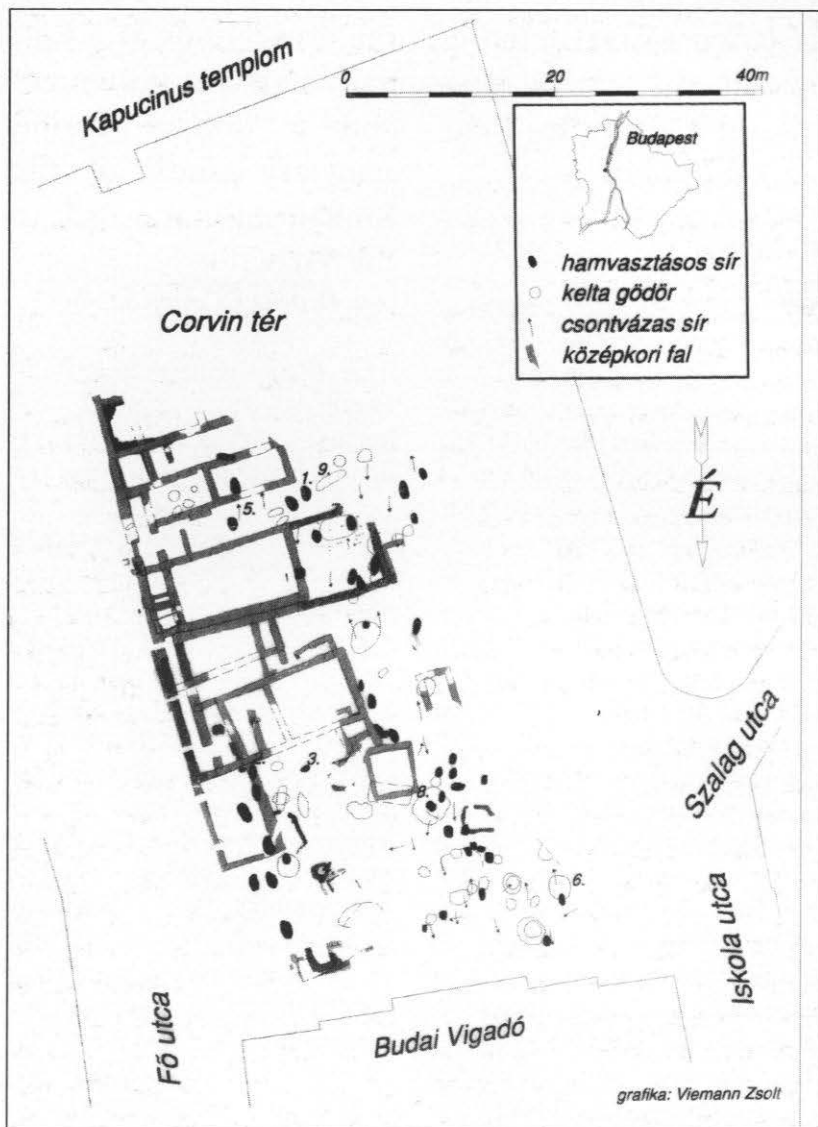
Már a Szalag utcai sír esetében (ld. e kötetben) láthattuk, hogy későbbi kultúrák, szerencsés esetben, nem csak pusztítják, védhetik is az ősi emlékeket. A Corvin tér évszázados beépítettségének köszönhetően meglepő épségben őrizte meg az ásatási terület keleti felében, középen, szorosan egymás mellé épített középkori házak pinccéit (3.kép). Az épületek bejárata a mai Fő utca felől nyílt, falaik csonk-

Preliminary report on the excavations at a Celtic (Eraviscus) settlement and a Roman Period cemetery south of the Roman military fort in the Víziváros

(Bp., District I, Corvin Square)

After twenty million Forints, 200 workdays, on average 30 colleagues, including workmen, draftspeople, photographers, surveyors, four archaeologists, 2-3 archaeology or highschool students not even half the work has been accomplished. This is how the 1997 rescue excavations at this site may best be characterized. Meanwhile, the Local Government of the 1st District in Budapest is strongly committed to building an underground parking facility in the Víziváros neighborhood badly hit by a shortage of parking space. Due to these efforts, it will be possible to continue rescue excavations in 1998 at this site, which has already yielded invaluable information and artifacts in 1997, thereby enriching the capital's cultural heritage.

As it could be seen in the case of the Szalag Street burial (see this same volume), construction from

3. kép

ja sokszor közvetlenül a legújabbkori rétegek alatt jelent meg, így Végh András (a régészeti kutatás középkori részének vezetője) – joggal – csak a legszükségesebb gépi földmunkát (betonfeltörést és lehumuszolást) engedhette meg. Mivel a Budai Vigadó építése idejéből semmiféle rétegtani megfigyelés nem állt rendelkezésünkre, kutatóárkok helyett szelvény sorokat nyitottunk a terület északi és keleti szélén. Március 25-én történt az „első kapavágás”. Két hét múlva, egy bombatölcsér tisztítása közben már két római sírt lehetett dokumentálnunk.

A vízivárosi („Bem téri”) lovassági tábor helyét az elmúlt évtizedben — főleg a H. Kérdő Katalin vezette ásatásoknak köszönhetően — pontosabban meg lehetett határozni (KÉRDŐ 1995 15–22; 1996 12–13; 1997 399–404). Inkább a Bem tértől dél–délnyugatra, a Csalogány utca–Fazekas, ill. Medve utca–Kacsa utca által határolt területen mutatkoztak komolyabb, esetleg katonai beépítésre utaló nyomok (GARÁDY 1943 210). Közvetlenül a tábor, — egyelőre még lokalizálatlan — keleti fala és vizesárka(i) előtt haladhatott el az észak–déli hadiút, a Fő utcával nagyjából azonos nyomvonalon (KABA 1963 259–298). A római út a Kr. u. 1. század utolsó harmadára már biztosan elkészült, a temetőkbe,

younger periods not only destroy features from previous times: sometimes they also help preserve them. Thanks to the fact that the area of Corvin Square remained undeveloped for centuries, an almost intact row of densely built medieval cellars was preserved in the middle of the eastern half of this surface (Figure 3). The entrances to these buildings opened in the direction of present-day Fő Street, with their wall remains frequently found directly below Modern Age layers. It is for this reason that András Végh (the director of medieval excavations at this site) was able to permit only bare minimum mechanized earth removal (breaking up of the modern pavement and humus removal). Since no stratigraphic record is available from the time when an entertainment block (a. k. a. “Budai Vigadó”) was built here, rows of squares were opened instead of the usual test trenches at the northern and eastern edges of the area. Excavation started on March 25. Within two weeks, two Roman graves were found during the excavation of a bomb-crater.

The location of the Viziváros cavalry fort (at Bem Square) could be more precisely identified during the last decade thanks to excavations directed by Katalin Kérdő (see KÉRDŐ

északon és (!) délen germán kelta és természetesen itáliai származású zsoldosok és civilek temetkeztek. Idővel „...a temető hosszan elhúzódott a dunaparton, a mai Víziváros végéig.” (RADNÓTI 1955 25). A Szalag utca kapcsán már említett sírkövek, – másutt szarkofág, oltárkö, szórványos érmek és cserepek lelőhelyei szokás szerint jól követhetőek e nyomvonal mentén.

Az első két itt állomásozó lovascsapat nevét (*ala Hispanorum I.* és *ala I. Hispanorum Auriana*) régóta ismerjük. Birodalmon belüli feladataikat, pannon területre vezénylésüket, illetve Pannoniából való távozásuk időrendjét még követni lehetett (TÓTH-VÉKONY 1970 133–161). De vajon melyik egység, pontosabban mikor építi a táborn, amelyből azután ide temették a sokszor név szerint ismert katonákat (*Reginus Troucetist*, vagy *Claudius Severust*)? Gondoltuk —, ha a Corvin téren temetőt találunk, a sírmellékletek datálásával közelebb kerülünk a római hódítás kezdeti időszakának jobb megértéséhez. Vártuk a „limes-út” felbukkanását és 1989 évi tapasztalatok (Horváth M. Attila leletmentése és szíves közlése) alapján ismét feltehetjük a vitatott kérdést: laktak-e kelták Várhegy lejtőin?

Nem szeretnénk dodonai választ adni a felvetett problémákra. 67 római korból való sírt, két tucat era-

1995 15-22; 1996 12-13; 1997 399-404). Traces indicating construction activity, possible by the Roman military, were discovered southeast of Bem Square, within the area bordered by Csalogány, Fazekas, Medve and Kacska Streets, respectively (GARÁDY 1943 210). The north to south military road must have run in front of the defensive ditch(es) and eastern wall of the fort (although these latter have not yet been identified), and largely corresponded to modern day Fő Street (see KABA 1963 259-298). It is certain that by the last third of the AD 1st century this Roman road had already been built and the cemetery was also in use. It served as burial grounds for Germanic/Celtic inhabitants in the north and south (!), while naturally, Italian mercenaries and civilians were also entered here. After a time, “...the cemetery stretched along the Danube’s bank, down to the end of present-day Víziváros.” (RADNÓTI 1955 25). Grave stones (already mentioned in relation to the Szalag Street site), in other cases sarcophagi, altar stones as well as sporadic coins and sherds were regularly found along the road.

The names of the two cavalry units which were stationed here have long been known (*ala Hispanorum I.* and *ala Hispanorum Auriana*). Their duties within the empire as well as the time

4. kép

viszkusz (kelta) objektumot, vermet, hulladékgödöröket, lakófelületeket és tűzhelyeket tártunk fel (4.kép). Szinte nem volt hozzáférhető, vagy későbbi korokban bolygatatlanul hagyott 10 m², ahol ne került volna elő valamilyen ókori tárgy. Statisztikánk 1998 január első felében további 12

5. kép

schedules of their dispatching to and withdrawal from Pannonia could also be followed (see E. TÓTH - G. VÉKONY 1970 133-161). It remains a question, however, which unit built this fort and whose soldiers, often known by name (*Reginus Troucetus* or *Claudius*

Severus), were buried here. It was hoped that the discovery of a cemetery at Corvin Square would yield grave goods whose dating would be instrumental in better understanding the early phase of the Roman conquest. We also expected the "limes road" to come to light. In addition, (on the basis of rescue excavations and subsequent kind personal communications by Attila M. Horváth) we could again raise the much debated question of whether Celts ever occupied the slopes of the Buda Castle Hill. Instead of coming up with a Dodo-

6. kép

római kori sírral és 6 kelta gödörrel jávult, de ténylegesen a terepi munka félidejében járunk, a leletanyag feldolgozását épp csak megkezdjük, – ez határozza meg az alábbi beszámoló jellegét és hiányosságait.

7. kép

naean answer to these questions the following should be considered: Sixty-seven Roman Period graves, two dozen Eraviscan (Celtic) features, storage and refuse pits as well as houses and fireplaces were excavated (Figure 4). Almost no accessible or undisturbed surface larger than 10m² was found that would not have contained artifacts from classical times. Our inventory was already further enriched by 12 Roman Period graves and 6 Celtic pits during the first half of January 1998. In fact, however, we are only half way through field work and the evaluation of finds has just started. This also determines the character and incompleteness of this interim report.

Forty-three of the 67 burials representing the Roman Period were cremation graves. In some cases, the ashes were brought from a different cremation site and then scattered in the grave (Figure 5; Figure 3, No. 2). In the other form of cremation (Figure 6; Figure 3, No.1.), the body was burnt on the spot (*bustum*). Within the first group, three smaller features dated to the

A római kort képviselő 67 temetéséből 43 „hamvasztásos rítusú”, ahol a sírgödörbe a közös égetőhelyről hozott hamvakat – úgymond – csak beszórták (5.kép, 3.képen 2.), vagy más esetben (6.kép, 3.képen 1.) a temetés helyén égették el a testet (*bustum*). Előbbiek között külön említést érdemel három, Kr.u. 1. század 2. felére (?) datálható kisebb objektum, melyekbe kerámia-, vagy üvegurnában ásták el a hamvakat (7.kép, 3.képen 3.). A hamvasztásos sírok többségének alapformája lekerekített sarkú, vagy szögletes téglalap. Ezen belül hosszabbak (kb. 60–80 (170–180 cm-es) és rövidebbek („gyermek”-mértűiek: 40–60 (110–130 cm-es) voltak elkülöníthetőek.

8. kép

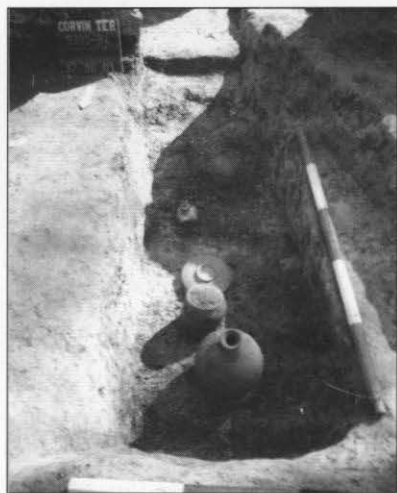
second (?) half of the AD 1st century, are especially worth mentioning. The ashes were buried in these graves in glass and ceramic urns respectively (Figure 7; Figure 3, No. 3.). The basic plan of most cremation graves is oblong with angular or rounded corners. Longer (approximately 60-80 (170-180 cm) and shorter (“child size”: 40-60 (110-130 cm) varieties could be distinguished among them. The long axis of these burials was usually oriented north-west-southeast, with their deviations to the northwest coinciding with the long axis of Fő Street (!). They occurred everywhere individually, without forming particular clusters in the alluvial deposits that filled the deepest section of the investigated area (northeastern and southeastern zones, at an average altitude of 101 m above the mean Adriatic Sea level), and in the eroded clayey humus of the highest parts elevated in the direction of Castle Hill (western section of the excavated surface, approximately 103 m above the Adriatic Sea level). Some of the graves were covered by unworked stone slabs and broken stones. The same materials were sometimes used in lining the walls of the grave pit (Figure 8; Figure 3, No. 4.). The majority of these graves date to the time period between the end of the AD

Hossztengelyük többnyire északnyugat– délkeleti tájolású, Északnyugat felé való kitérésük azonos a Fő utca vonalával (!). Nem csoportosan, hanem egymástól elkülönülve fordultak elő mindenütt, az átkutatott terület legmélyebb folyami üledékes rétegében (északkeleti és délkeleti zónák, az adriai középtérték felett átlagosan + 101 m) és a Várhegy felé emelkedő terep legmagasabb, erodáló, agyagos humuszrétegeiben (a megmunkált terület nyugati szélén; kb. + 103 m). Némelyiket megmunkálatlan kőlapokkal fedték, tört kövekkel borították be, vagy ugyanilyenekkel a sír oldalát bélelték (8. kép, 3.képen 4.). Többségük a Kr.u. 2. század vége és 3. század második fele közti időszakra keltezhető. Egy csonka, – középkori pincefallal átvágott – sírban 2 db, C.T.SVC. mesterjegyes észak–itáliai *terra sigillata* csészét találtunk (Kr. u. 1. századi *paropsis*; Ohlenroth 3:8. típus). Biztosan a 4. század harmadik negyedében került a temetőbe egy *CONSTANTINOPOLI* köriratú éremmel datálható sír. Volt olyan eset is, hogy a halottal 7 db (!) egyforma, *FORTIS*-típusú mécesst temettek el. Általában rossz megtartásúak a hamvasztásos sírokból származó bronz-, csont-, vagy üvegtárgyak. Valamivel jobb minőségben maradtak meg az érmek. Sok az ép kerámia, két sírban aranyozott

2nd and second half of the AD 3rd century. Two *terra sigillata* cups from Northern Italy, stamped C.T.SUC. (AD 1st century *paropsis*; Ohlenroth type 3:8) were found in one of the disturbed graves (cut across by the wall of a medieval cellar). Another grave could be dated on the basis of a coin with the text *CONSTANTINOPOLI* running around it. In one case, seven (!) identical, *FORTIS* type lamps were also entered with the deceased. In general, the bronze, bone and glass artifacts recovered from cremation graves are poorly preserved. Coins usually survived in a somewhat better condition. Numerous pieces of pottery were found. Two graves contained gilded glass beads and a gold-leaf covered terra cotta fragment respectively.

Inhumation graves offer a more complex picture both in terms of their stratigraphy and grave goods. Nevertheless, these burials did not form clusters or rows either.

The head of the deceased in the majority of inhumation burials were oriented to the north. The poorly preserved skeletons lay on their backs. Some of the burials contained few or no grave goods at all. In these latter cases, the grave was usually in stratigraphic position and the surviving remains from the attire (shoe nails, belt buckle, fibula) could be

9. kép

üveggyöngyöt, ill. aranyfüsttel futtatott terrakotta töredékeket találtunk.

Mind rétegtani helyzetüket, mind pedig mellékleteiket vizsgálva összetettebb képet mutatnak a csontvázas sírok, bár ezek sem alkotnak összefüggő csoportokat, vagy sorokat. Többségükben fejfel — szinte pontosan — a mágneses észak felé (hátára) fektetett, rossz megtartású csontvázak kerültek elő. Melléklettel alig ellátott, sőt melléklet nélküli sír is akadt. Ezekben az esetekben rendszerint rétegtani helyzetük, vagy a ruházatra utaló nyomok (cipőszegek, övcsat, fibula) döntötték el, hogy a sírok a római korhoz köthetők, s már az is szerencsés esetnek számított, ha római keramika volt valamelyik halott mellett. E sírok szinte

used in identifying the Roman Period origins of the grave. Even the discovery of Roman Period ceramics was a lucky rarity in the burials. However, in almost all of these burials, iron nails originating from the coffins could be identified.

It is possible that the five inhumation burials oriented south to north (similarly to the cremation graves) represent a separate ethnic group. Two of these may have belonged to children of 10 to 12 years of age. They were accompanied by rich grave goods, including glass and ceramic artifacts (*Figure 9; Figure 3, No. 5.*). The proportion of young people, children or newborn babies is high in both groups of inhumation graves.

In four cases, the heads of the deceased were oriented towards the west or northwest. One of them was an infant buried without grave goods. Another grave contained the remains of an adult, buried in a coffin and accompanied by a hexagonal flask. In two other inhumations, skeletons lay in contracted positions on their left and right side respectively, however, these burials contained no grave goods either. In the absence of artifacts, these latter two may only be provisionally dated to the Roman Period.

In only one of the graves was the

mindegyikében találtunk koporsóhoz tartozó vasszegeket.

Talán külön etnikumot képvisel őt, a hamvasztásos sírokkal egyező, de dél-északi tájolású csontváz. Közülük kettő, 10–12 éves gyermek lehetett, igen gazdagon ellátva melléklettel, üveg- és kerámia-tárgyakkal (9. kép, 3.képen 5.). Mindkét csontváz csoporton belül sok volt a fiatal, a gyermek, vagy újszülött.

Négy esetben fektették a halottat fejjel nyugat, vagy északnyugat felé. Közöttük volt egy melléklet nélküli temetett csecsemő, egy hatszögletű, hasábos üvegpalackkal koporsóba eltemetett felnőtt, ill. egy balra és egy jobbra zsugorított, melléklet nélküli csontváz. Ez utóbbi kettőt melléklet hiányában egyelőre csak feltételesen nevezhetjük római korinak.

Egyetlen csontváz feküdt fejjel kelet felé, háton, mellékletek nélkül. Lóval együtt temettek el egy fejjel délnyugati irányba fektetett halottat. A közvetlenül mellette, nyugatra lévő, észak-déli tájolású sírban, átfúrt, Kr.u. 4. századi bronzpénzt találtunk a halott halántéka mellett.

Tizenöt helyen figyelhettük meg azt az összefüggést, hogy a római sírokat korábbi, kelta objektumokba, vagy pusztulási rétegbe ásták bele. A legkorábbi sírok egyikét is ilyen *superpositio*-ban találtuk. Mindez azt jelenti, hogy a vízivárosi ala-tábor dé-

head of the skeleton oriented to the east. It lay on the back and was not accompanied by grave goods. Another person was buried with the head oriented to the southwest, together with a company of a horse. West of this burial, another north to south oriented grave was found. A perforated AD 4th century coin was found in this grave near the temple of the deceased.

The phenomenon in which Roman graves were dug into earlier Celtic features or destruction layers could be observed in fifteen cases. Even one of the earliest burials was found in such a superposition. All this means that the cemetery of the Viziváros *ala* town was opened (probably under the reign of Emperor Claudius) in a settlement area that had been abandoned by the local indigenous population. This fact, and the mere existence of an Eraviscus settlement here, should stimulate researchers to reconsider much debated relationships between the Gellért Hill fortified settlement (oppidum Eraviscorum; see B. BÓNIS 1959) and the Tabán industrial site (see L. NAGY 1936 and 1943). These connections are also related to the integration of indigenous populations into the Roman administration, the process of *romanization*, and especially the

li temetőjét – valószínűleg már Claudius császár uralkodása alatt – olyan területen nyitják meg, ahol az őslakosok telepe megszűnt. Ez a tény, de az eraviszkusz telep ittléte önmagában is arra sarkallja a kutatókat, hogy újra végiggondolják a gellér-hegyi erődített telep (*oppidum Eraviscorum*; BÓNIS 1959) és a tabáni ipartelep (NAGY L. 1936 és 1943) kapcsolatának, megszűnésének vitás kérdéseit, az itteni őslakosok római közigazgatásba való bevonásának, romanizációjának menetét, de főleg a római hódítást megelőző lakóhelyekről alkotott elképzeléseket.

A kötelező számvetés alapja — eddig — mintegy 30 késő kelta, ún. La Tène-D kultúrához tartozó objektum. Ezek fele kisebb-nagyobb, kerek alaprajzú hulladékgyödör, melyek két lakófelület köré csoportosulva helyezkedtek el (10. kép, 3. képen 6.). Az egyik „építmény” (11. kép, 3. képen 7.) jellegzetes földbe mélyített, lekerekített sarkú, téglalap alaprajzú putri volt. Fala cölöpök közé font, agyaggal betapasztott ágakból és nádból készülhetett, melyből csak a cölöpök helyét találtuk meg a gödör peremén. Könnyű (nád)tetejét, a kelet-nyugati hossz tengelybe állított nagyobb ge-

10. kép

ideas concerning pre-Roman habitation characteristics.

Our conclusions to date are based on the evidence of some 30 features from the Late Celtic La Tene Period. Half of these are both small and

11. kép

rendák tartották. Korát az omladékból talált kelta leletek fogják meghatározni, valamint a környezetében feltárt gödrök és vermek hulladéka, ill. az az ezüst érme, amely a viskó északi előterében lévő, karókkal határolt, letaposott járószinten feküdt. Egy békásmegeyeri típusú kemence zárta le a felület nyugati szélét.

12. kép

Az ásási terület északi harmadában hasonló építmény, vagy építmények állhattak (12.kép, 3.képen 8.). Némelyik beásás csak töredékeiben maradt meg és így bizonytalan, hogy mi volt eredeti rendeltetése, lakóhely, vagy verem. Igen érdekes padló és falmaradványokat találtunk a felület szélét határoló hulladékgödrökben.

Mindkét lakófelületen jól elkülöníthetőek voltak a vermek és a kerek alaprajzú, néha méhkas alakú hulladékgödrök. A vermek hosszúságuk, ovális alaprajzúak, meredek oldaluk általában kítapasztották és kiégették. Az egyikben eredeti helyén hagyott, ép tál feküdt (13. kép, 3.képen 9.), tele csont és fémmaradványokkal (!). Utóbbi leletünk – szürke, kihajló peremű, lapos tál (14. kép) – átvezet a kelta leletanyag általános ismertetéséhez.

large round refuse pits, grouped around two major habitation surfaces (Figure 10; Figure 3, No. 6.). One of the "buildings" (Figure 11; Figure 3, No. 7.) is a typical semi-subterranean house with an oblong ground plan with rounded corners. Its walls were probably made from twigs and reeds woven between stakes and plastered with mud. However, only the holes left by the stakes were found around the edge of this feature. Its relatively light thatched roof was supported by a beam oriented to the east-west placed on vertical posts. It should be possible to date this feature on the basis of the Celtic finds found in its fill, as well as sherds that came to light from the refuse and storage pits around this dwelling. In addition, a silver coin was also found on the trampled

Szinte majd minden kelta gödörben találtunk az előbbihez hasonló, besímitott felületű, vagy vonaldíszes szürke cserepeket, fésűs díszítésű „grafitos fazekak” töredékeit, szürke hombártöredékeket és többféle (minőségű, anyagú, színű stb.) házikerámiát. Több gödörből került elő vörös-fehér, sávos festésű díszkerámia, zárt rétegből származott egy kis üveggyöngy és szintén veremből került elő egy ún. „golyvás díszítésű”, kék üvegkarperec töredék is. A széles választékból nem hiányzik néhány ritka forma, pl. kétfülű ivóedény (*kantharos*), sem a „miniatűr” edény. Az északi lakófelület néhány gödrének cserépanyaga ősbib (kora vaskori) hagyományok továbbélésére utal.

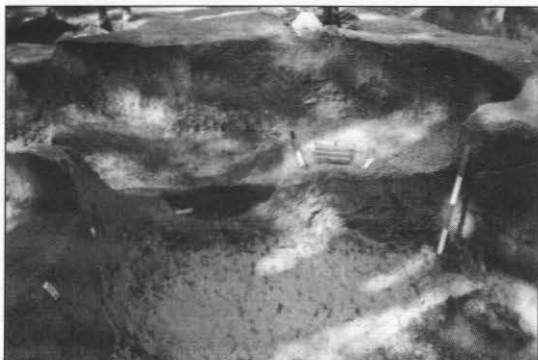
Gyulai Ferenc gyors archeobotanikai értékelésének köszönhetően már most tudhatjuk, hogy az itt élők egyik legfontosabb étkezési növénye az árpa volt, s arra, hogy gabonájukat helyben dolgozták fel őrlőkő-töredékek mellett utal a földmintákból nyert nagymennyiségű cséplési hulladék. Vadászott állatok csontjai, halszállkák és hálónéhezékek jelzik, hogy mi lehetett a teljesebb étrend.

Faszén, hamu, össze-

walking surface in front of the dwelling's northern side that had been fenced in by stakes. The western edge of this surface was closed off by an oven of Békásmegyer type.

A similar building, or actually several buildings, may have stood in the northern third of the excavation area (*Figure 12; Figure 3, No. 8.*). Some of the features survived only in the form of fragmentary evidence. The original function of such features, therefore, cannot be identified with certainty. They may equally well have been dwellings or storage pits. A very interesting floor and wall fragments came to light from the refuse pit that lay on the border of the northern edge of the investigated area.

Storage pits as well as round, sometimes beehive-shaped refuse pits could be clearly recognized in

13. kép

14. kép

égett sárfal és padlótöredékek a gödrökben, majd mindenütt azt jelezték, hogy az ittlakóknak sürgősen "menniük kellett". Értékesebb fémtárgyainkat magukkal vihették, mi már csak néhány bronztöredéket találtunk utánuk. A cserép maradhatott, akár éppen is (14.kép). Hogy a hódítók békéje mikor követelte meg a távozást, az csak a leletek időrendje alapján lesz megmondható, — a terepi munkák befejezése után.

Hable Tibor

Irodalom–Literature

BÓNIS 1969 – É. BÓNIS., Die Spätkeltische Siedlung in Gellérthegy–Tabán in Budapest 1969. –
GARÁDY 1943 – GARÁDY S., Je-

both surfaces. The storage pits had elongated ovoid ground-plans. Their steep walls were usually plastered and fired. An intact, *in situ* bowl was found in one of these (Figure 13; Figure 3, No. 9.). This bowl was full of metal remains and bone (!). This latter artifact, a gray, flat bowl with an everted rim

(Figure 14), leads us to the general description of the archaeological material.

Almost all Celtic pits contained similar sherds with smoothed, gray surfaces and linear decoration, fragments of "graphite pots" with combed decoration, sherds from gray storage vessels and a great variety (different qualities, raw materials and colors) of domestic ceramics. Decorative ceramics with painted red and white bands were found in several pits. A small glass bead came to light from a closed layer and the fragment of a blue glass bracelet with a bulbous design was recovered from a storage pit. This broad variety of artifacts also includes rare forms such as the two-handled drinking vessel (*kantharos*)

lentés az 1936–42. évben végzett ásatásokról. Bud. Rég. 13 (1943).

KABA 1963 – KABA M., Római kori épületmaradványok a Király fürdőnél. Bud. Rég. 22 (1963.)

KÉRDŐ 1995 – H. KÉRDŐ K., A Víziváros római kori beépítettségének kutatása 1991–1994. Aquincumi Füzetek 1 (1995) 15–22.

KÉRDŐ 1996 – H. KÉRDŐ K., Leletmentés a vízivárosi római kori tábornótól nyugatra. Aquincumi Füzetek 2 (1996.) 12–14.

KÉRDŐ 1997 – H. KÉRDŐ K., Zur Frage der Lokalisierung des Auxiliarkastells von Víziváros (Wasserstadt). In: Akten des XVI. International Limeskongress in Rolduc, 1995. (1997) 399–405.

NAGY L. 1936 – NAGY L., Tabán a régészeti ásatások világában. Tanulmányok Budapest Múltjából IV. 1936 18–22.

NAGY L. 1943 – NAGY L., A középkori Kelenföld (Tabán) római kori hagyatéka. Bud. Rég. 13 (1943) 447–462.

RADNÓTI 1955 – RADNÓTI A., Buda régészeti emlékei. Magyarország műemléki topográfiája IV. Budapest Műemlékei I. 1955 13–35.

TÓTH - VÉKONY 1970, E. TÓTH – G. VÉKONY, Pannoniens Geschichte in Zeitalter des Vespasianus. Acta. Arch. Hung. 22 (1970) 133–161

or miniature pottery. The sherd material from some pits in the northern habitation area seems to indicate the survival of a more ancient, early Iron Age tradition.

Thanks to the macrobotanical analyses carried out by Ferenc Gyulai, it is already known that one of the most important crops of people living here was barley. The fact that they processed grain in this area is not only shown by mill stones but also by the great quantity of threshing refuse recovered from soil samples that were taken here. The bones of wild animals and fish, as well as net weights reflect additional aspects of the diet.

Charcoal, ash, burnt fragments of mud walls and floor plastering found in these pits all showed that the inhabitants had to abandon this settlement in a great hurry. They probably took their more valuable metal objects with them so that only a few pieces of bronze were found. Some of the pottery may even have survived (Figure 14). The question of whether this abandonment was the result of the “conqueror’s peace” can be answered only by working out the detailed chronology of these artifacts, once field work comes to an end.

Tibor Hable